



Adviesaanvraag

Van: Gemeente Elburg (eventueel met NEO)

Aan: Adviesraad Sociaal Domein Elburg (ASDE)

Algemeen *(in te vullen door de gemeente)*

Datum : 22 april 2020
 Onderwerp : Advisering bezuinigingen sociaal domein
 Contactpersoon: Gert Gerritsen
 Agendapunt : (af te stemmen met het secretariaat van de Adviesraad)

Doel

- Ter overleg/raadpleging
- Ter advisering
- Ter voorbereiding op participeren

Fase in het beleidsproces

- Agendavorming
- Beleidsontwikkeling
- Inspraak en advies
- Bestuurlijke besluitvorming
- Uitvoering
- Evaluatie

Reactie van Adviesraad Sociaal Domein uiterlijk: 11 mei 2020, 09.00 uur

Onderwerp van advies(aanvraag):

Invulling bezuinigingen Sociaal Domein 2021 e.v..

Samenwerking / afstemming gewenst met:

Achtergrond van de adviesaanvraag:

De financiën in het sociaal domein staan ernstig onder druk. M.n. op het onderdeel jeugd is er een omvangrijk tekort.

Het college heeft een ombuigingstraject ingezet. Daarin is de keuze gemaakt om die tekorten voornamelijk binnen het sociaal domein op te lossen.

In de stukken die u via mail op 21 april hebt ontvangen is weergegeven welke denkrichtingen

ontwikkeld zijn om tot invulling van deze ombuigingen te komen en welke concrete maatregelen daarbij in beeld zijn.

Concrete adviesvragen:

Wat adviseert u het college om noodzakelijke ombuigingen in het sociaal domein te realiseren? Kunt u advies geven over het maatregelenpakket zoals dat in de stukken is neergelegd?

Advies Bezuinigingen: Jeugd en sociaal domein.

Algemeen:

We leven met elkaar in een aparte tijd gedurende deze coronacrisis. Enerzijds zien we verbondenheid en loyaliteit maar tegelijkertijd zien we de worsteling van de samenleving en van individuen met de tegenstellingen in belangen: zorg versus economie, ouderen/kwetsbaren tegenover jongeren. Juist in deze tijd wordt van bestuur en politiek iets verwacht: het nemen van leiding in het belang van onze gemeenschap.

Voor ons als Adviesraad Sociaal Domein Elburg een extra reden om aan de gemeente (College en gemeenteraad) te adviseren om vanuit de, in het beleidsplan, vastgestelde visie op onze samenleving kaders te stellen die richtinggevend zijn en waaruit dan de keus voor bepaalde bezuinigingen volgen.

Wij lezen in het rapport van Hiemstra en de Vries een behartenswaardige benadering. Zij hebben op basis van bestaande beleidskaders, waaronder het coalitieakkoord, en na bevraging van betrokkenen een heldere benadering geschetst. Wij gaan in ons advies dat niet herhalen maar hoe zij tegen de bezuinigingen voor jeugd aan kijken en hun afwegingskader kan naar ons idee zowel voor de bezuinigingen van Jeugd als van het hele sociale domein gebruikt worden.

Van het College van B en W verwachten wij dat het beschreven afwegingskader wordt besproken, ook met de gemeenteraad en mogelijk met input, leidt tot een helder kader waarvan de gemeenteraad en het College zich "eigenaar" weten en dat ook gebruikt kan worden om de pijnlijke keuzes te vertalen en te communiceren.

Het College heeft gekozen voor een Beleidsplan dat redeneert vanuit: waarom, wat en dan pas invulling en concrete actie (Why, What, How). Naar ons idee zou dit ook hierin toegepast moeten worden.

Wij hopen dat deze grote operatie, die veel commotie op individueel en groepsniveau zal geven, voor de gemeenteraad zal leiden tot een gezamenlijk optreden: over de grenzen van partijbelangen heen kan de gemeenteraad laten zien dat zij staat voor onze gemeenschap. Ook zij zouden eerst uitspraken moeten doen over een door het College voorgesteld kader. Niet met de bedoeling dat zij daarmee geen zeggenschap meer hebben over de uitwerking maar wel om consequent en consistent keuzes te maken in gezamenlijkheid en dat ook naar en met de burgers te kunnen communiceren.

Wij weten dat in onze gemeenteraad, ook in de voorbereiding voor de bezuinigingen voor Jeugd en de monitoring om tot een sturings-set te komen, gezamenlijk in een werkgroep is opgetrokken. Het kan dus! In deze tijd en met deze opdracht hoopt de Adviesraad dat dit ook door de gehele gemeenteraad als werkwijze wordt opgepakt: het belang van onze samenleving vraagt om leiderschap op alle niveaus.

Wij verwachten dat de coronacrisis een nog grotere uitputting van middelen voor het Sociale Domein tot gevolg zal hebben. Deze tijd is een ander momentum dan toen het coalitieakkoord gesloten werd. Andere tijden vragen om andere keuzes.

Daarom adviseren wij nogmaals om bezuinigingen niet alleen in het sociale domein te zoeken maar hier over de grenzen van domeinen heen, naar te kijken en afwegingen te maken op basis van de vastgestelde en uitgesproken visie verwoord in het Beleidsplan en daaruit volgende kaders. Wij adviseren dan ook een integrale benadering op alle vlakken waarvoor de gemeente verantwoordelijkheid neemt. In de afgelopen jaren zijn de reserves Sociaal domein ook gebruikt om zaken te financieren die net buiten dit domein vielen. Wij denken dat het nu tijd is om ook andersom te redeneren.

Als de gemeenteraad en het College deze bezuiniging start met een discussie op detail en casusniveau dan wordt het een moeizaam proces met een strijd tussen verschillende belangen in een tijd dat kwetsbare mensen juist behoefte hebben aan een gemeente die verantwoordelijkheden oppakt en laat zien dat zij staat voor haar burgers. Als dat getoond wordt en onderbouwd met heldere argumenten die goed gecommuniceerd worden, kunnen mensen vertrouwen hebben in overheid en politiek en zullen zij ook accepteren dat er keuzes gemaakt worden. Ook al doen die pijn.

Er worden door de gemeente (zie de bijlage) twee soorten bezuinigingen voorgesteld: gekoppeld aan organisaties en gekoppeld aan regelingen voor burgers.

- A. Het is niet aan ons om een keus te maken welke organisatie wel/niet moet bezuinigen. Wij denken dat het belangrijk is dat vanuit de visie in het Beleidsplan en met een duidelijk afwegingskader aan alle organisaties die subsidie krijgen wordt gevraagd wat hun bijdrage is aan de doelen die de gemeente in het Beleidsplan heeft verwoord en of de gevraagde middelen efficiënt, effectief en doelmatig worden besteed. In dialoog met die partijen kunnen zijzelf ook hun maatschappelijke verantwoordelijkheden benoemen. Wij verwachten dat men wil mee denken en mogelijk zelf kan aangeven waar het een tandje minder kan of dat zij opnieuw gestimuleerd worden doelen te stellen en keuzes te maken.
- B. Wat betreft prioritering is het onze visie dat gekozen moet worden om de regelingen in stand te houden die mensen met de minste inkomsten in staat stellen om positief in het leven te blijven staan, hun verantwoordelijkheden voor henzelf en hun gezin te kunnen blijven nemen en in ieder geval in hun minimale levensbehoeften kunnen voorzien. De invulling van "welzijn" voor onze burgers kent vele schakeringen. Van: voorzien in levensonderhoud (voedselbank) tot meer "fun" gerelateerde zaken (huldiging kampioenen). Wat ons betreft is het belangrijk die mensen te steunen die dat nodig hebben.

Qua timing willen we aanbevelen om niet alleen de actiepunten in een tijdlijn te verwerken, maar ook om tussentijdse evaluatiemomenten in te bouwen. Daardoor is het mogelijk tijdig bij te sturen op effecten en te anticiperen op actuele ontwikkelingen. Corona leert dat flexibiliteit geboden is.

Bezuinigingen Jeugd

Ten eerste willen we aangeven dat we de zorg voor jeugd en hun gezin zeer belangrijk vinden. Investeren in de jeugd levert op de langere duur veel op. Bezuinigen op de Jeugdzorg levert op korte termijn financiële ruimte op, maar de gevolgen op langere termijn kunnen ernstig voor onze maatschappij zijn. Niet alleen voor de jeugdigen en hun gezinnen, maar voor de gehele samenleving.

We zien de intentie om te gaan werken met minder aanbieders en meer samenwerking tussen aanbieders onderling alsmede versterking op 1^e lijn. Dat waarderen we. We denken dat dit doorgezet moet worden. Als aanbieders partners zijn mag van hen ook verwacht worden dat zij meedenken over oplossingsmogelijkheden die minder kosten met zich meebrengen.

Wij zien de Jeugdzorg, en de organisaties die daarin actief zijn, als een systeem. Systemen hebben de neiging te groeien en daarmee sluipen er mechanismen die zorgen voor "verzanding". Het is gezond om regelmatig de werking van een systeem tegen het licht te houden. Met een beeldspraak: "het bed opschudden zodat het stof eruit kan". "De stofkam erdoor halen".

We denken dat het de moeite waard is om bezuinigingen te zoeken in het efficiënt organiseren. In hoeverre zou het afschaffen/beperken van dure aanbestedingstrajecten, passend binnen de wettelijke kaders, financiële ruimte kunnen opleveren? Met goede procedures in samenwerking tussen aanbieders en gemeentes kunnen mogelijk andere wegen gevolgd worden. Wij adviseren het College dit te onderzoeken.

"Niet gebruik" is ook een indicatie over impact en urgentie en een makkelijk te realiseren bezuiniging. Daarbij moet wel de vraag gesteld worden of voldoende bekend gemaakt is dat bepaalde regelingen ingezet hadden kunnen worden.

We vragen daarbij aandacht voor de overgang van 18- naar 18+ en het risico van verschuiving van middelen.

Bezuinigingen Sociaal Domein breed

In de afgelopen jaren zijn in onze gemeente een aantal keuzes gemaakt waardoor mensen met weinig inkomsten iets extra geld kregen waardoor zij beter mee konden doen in de samenleving. Het ging grotendeels om kwetsbare mensen die onder of +/- de armoedegrens leven, waarbij iedere euro telt en korten op dat inkomen voor die groep bedreigend is. Bovendien moet er rekening mee moeten worden gehouden dat (geschat) 30% van de uitkeringsgerechtigden bovendien nu al psychische zorg heeft of nodig heeft. Het beter kunnen meedoen in de samenleving leidt naar ons idee tot meer inclusiviteit en daardoor, uiteindelijk, minder zorgvragen. Het gaat dan om zaken als: de collectieve zorgverzekering, kindpakket (zie Jeugd), volwassenenpakket, Individuele Inkomstentoeslag, bijzondere bijstand etc.

Wij denken dat het belangrijk is om hierbij niet eenvoudigweg te schrappen maar een afweging te maken tussen enerzijds de impact en anderzijds de opbrengsten als deze regelingen geschrapt worden. Deze regelingen zijn kortgeleden ingevoerd of herzien: afschaffen of negatief wijzigen helpt niet om bij de burger het besef bij te brengen dat ze te maken hebben met een betrouwbare lokale overheid.

We hebben geaarzeld of wij ons advies hierbij niet zouden moeten laten in de verwachting dat er een op visie gebaseerd afwegingskader komt waaruit de keuzes om te schrappen logischerwijs zouden volgen. We zijn toch een stap verder gegaan. In de bijlage geven wij aan per item hoe wij aankijken tegen de voorstellen. We verwachten dat een deugdelijk afwegingskader uiteindelijk de argumenten geeft "waarom" voor iets gekozen wordt.

Als laatste opmerking willen we nog toevoegen dat er gelet moet worden op een negatief stapeffect van kortingen. Daarmee bedoelen we dat juist de mensen met een minimuminkomen door een combinatie van maatregelen extra getroffen worden.

Maatwerk, in overleg tot stand gekomen en onderzoek naar impact zijn voorwaarden om niet het kind met het badwater weg te gooien.

Maatregelenpakket: zie Bijlage. Deze maakt deel uit van het totale Advies.

Terugkoppeling:

In te vullen door de gemeente, na het passeren van het advies.